

Ett besök i München

Återutgivning av text från 1873

En gratis publikation från
e-boksbiblioteket.se

Ett besök
i Münchens ölhallar
– Återutgivning
av text från 1873

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-096-7

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du läsa om en av världens mest berömda ölstäder: München.

Den här rätt humoristiska texten handlar om hur man såg på öldricket i den här bayerska staden för mer än 140 år sedan.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1873 i tidskriften "Svenska Familj-Journalen" med rubriken "München och bayerska ölet. En kulturhistorisk skiss". Texten publicerades anonymt.

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksbiblioteket.se i oktober 2016.

Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Skildring av München år 1873

Den här texten publicerades ursprungligen år 1873 i tidskriften "Svenska Familj-Journalen" med rubriken "München och bayerska ölet. En kulturhistorisk skiss". Texten publicerades anonymt.

Hela Baiern är ett enda stort Gambrinus-altare¹, har man sagt, och München den evigt fladdrande lågan derpå. Lika litet som en hederlig bryggare, i fall han ej varit i Baiern och München, förr vågade påstå, att han fullkomligt kände sitt yrke, lika litet djerfves nu en simpel öl-drickande dödlig bedyra, att han vet, huru man på ett rättskaffens sätt dricker öl, eller att han sett någon dricka öl riktigt och regelrätt, i fall han icke varit i Baiern och särskildt i dess hufvudstad München.

München *dricker* icke blott på ett egendomligt sätt, München har till och med ett ölspråk, ett eget utbildadt lexikon i denna riktning, en ordsfatt, en rikedom af beteckningar, ett fyndigt och väl valdt förråd af bilder för de mest mångfaldiga tillstånd af öl-drickande och dermed förbundna omständigheter, hvilka man annorstädes icke ens känner

¹ *Gambrinus är en mytisk personlighet, som representerar öl-drickningens fröjder.*

eller observerat.

På intet annat ställe på jorden är intresset för ölet så lifligt och ständigt vaket, som i Baiern och i synnerhet i München. Det är ett outtömligt ämne för samtal vid alla tider och i alla lägen.

Då bekanta mötas, förutsätta de alltid, att man »kommer från ölet eller går till ölet», som det heter. Den ena frågar genast den andra, om han »äfvén i dag varit hos *A*-bryggaren, eller fortfarande går dit, eller möjligen hos *B*-bryggaren eller *C*-bryggaren», eller hvad allt dessa alfabetiska lokaler nu heta. Som en särdeles hederlig gerning, att icke säga bevis på vänskap gäller, då någon meddelar en annan, eller, såsom det münchenska uttrycket ganska betecknande lyder, *förråder* hvar godt öl finnes. Då det är fråga om en liten lokal och obetydliga förråder, som någon hittat på, kan emellertid ej den varmaste vänskap locka fram hemligheten, utan i så fall herrskar ett slags tysthetslöfte: man tiger som muren och betraktar sig såsom tillhörande ett de sju gånger sjufaldt förseglades hemliga förbund!

Eljest är, såsom nyss nämndes, ölet föremål för samtal i hvarje sällskap. Öfverallt hör främlingen med förvåning t. ex. följande: »det är lättdrucket» — »det är icke klart» — »det är dimmigt» — »det är sträft» — »det bornerar starkt, men har ingen corpus» — »skummet är segt» — »det faller af» — »det har varit närmare bäcken än säcken» — »det klibbar vid» — »det har ingen skärpa» — och flera dylika uttryck, hvarpå det tyska ölspråket har ett så rikt förråd.

Ölet är öfverallt, der det förekommer, ett förfriskningsmedel, ett medel till tidsfördrif; i München är det deremot den lifsaft, den tillvarons modersmjölk, den lifvets urkälla, som genomströmmar allt och innehåller allt!

Är München-bon frisk, så dricker han, för att bibehålla helsan; är

han olustig, så dricker han, emedan »ölet hjälper».

Är han törstig, så dricker han, emedan ölet släcker törsten; är han icke törstig, som dock sällan händer, så dricker han, emedan *då* någonting säkert är i olag, hvarföre han ej har någonting angelägnare än att återställa den gamla törsten.

Är han hungrig, så dricker han, emedan ölet mättar; är han mätt, så dricker han öl, emedan det befordrar matsmältningen.

Är München-bon varm, så dricker han öl, emedan det svalkar; fryser han, så dricker han öl, emedan det värmer.

Är han upprörd, så dricker han öl, emedan det lugnar; är han nedslagen och då sig, så dricker han, emedan det piggar upp humöret.

Är han rabulistisk, så dricker han för att vinna lugn och frid; är han en af de stilla i landena, så dricker han för att bli modig och få ett karlavulet sinnelag.

Om det är vackert väder eller det regnar, om det är sommar eller vinter, så dricker han — för vädrets skull!

Är München-bon sömnlös, så dricker han öl, för att få god ro; är han sömnig, så håller han sig vaken med öl.

Åt den gamle gifver ölet ungdomlig kraft; åt den unge ålderns stadga.

Med ett ord, ölet är för München-bon liksom för judarne öknens manna, hvilken förvandlade sig i allt och hade smak af allt, som den deraf ätande önskade sig. Endast den anmärkningen kan göras, att det är ett fel af skapelsens herre, att han icke antingen låter ölet fullfärdigt strömma ned från himlen, liksom fordom manna nedföll derifrån, eller låter det välla fram, liksom vattnet ur jordens källor!

Ingen annan fläck på jorden kan, såsom München, visa sanningen af satsen: Vanan är halfva naturen. München-bons natur har mer

än till hälften öfvergått i vanan att dricka öl. Han födes med anspråk på »sitt öl» och »sitt krus». Han har sin egen personliga sociala andel i ölet. Ingenting kan rycka det ifrån honom eller stänga honom från ölkruset.

Ölet är dessutom det medel, som i München åstadkommer jemnlighet. Börs- och börsaristokraten kan dricka xeres, madeira, champagne eller johannesberger, under det att den vanliga menniskan får hålla till godo med en sämre vinsort; men *ölet* är lika för alla, för de högsta som för de lägsta.

Den ena München-bon känner och uppskattar derföre den andra icke efter rang, titel, samhällsställning och dylika kännemärken, utan mera naturligt efter hans förhållande till ölet, *efter det ställe, hvarest han dricker det*. Frågar ni efter en mans bostad, så vet man det i de flesta fall icke; men hvarest han dricker »sitt öl», det skall den tillfrågade alltid veta och derom genast gifva er upplysning.

Vårdarne och kyparne eller källarjungfrurna i München blifva i följd af dessa ölförhållanden till och med ett slags familjekomplement och allmän välfärdspolis på samma gång som innehållsrika adresskalendrar; de veta noga reda på, om någon är frisk, bortrest, död, om någon befinner sig väl eller illa o. s. v. På minuten och med märkvärdig skarpsynthet se de genast om det är någon, som försummar sitt vanliga ölkrus.

Det är en känd sak, att tysken är mycket grundlig och att denna grundlighet gör sig gällande i de minsta småsaker lika mycket som i stora och allvarsamma frågor. Man spårar detta tydligt äfven i hans hvardagliga lefnadsvanor. Vanan att ständigt dricka öl har hos honom medfört en hel hop andra vanor, som äro för hans sinnelag karakteristiska. Ej nog med att han på *samma* ställe förtär ett *visst*

quantum af den kära maldrycken; han har också alltid sin *gifna plats* i ölstugan, liksom han alltid har sin gifna *bestämda* tid, på hvilken han der infinner sig, för att dricka ur *samma* seidel. Utan dessa omständigheter skulle ej öldrickandet ha allt det behag, som det nu för honom medför.

Seidlarne, deras former, målningar, sentenser, årtal och hederstecken, skulle kunna gifva anledning till en lång följd af ganska intressanta betraktelser.

Följande må väl observeras: Om någon har ernått en hög titel, men han efteråt såsom förut på bestämd tid sitter i skjortärmarne hos »sin förra bryggare» och på sin »gamla bänk», så är han en karakter, som förtjenar all respekt, och detta visar man också honom oförstådlt! Äfven de mest betydande personligheter försmå icke de simplaste ölställen, oaktadt dessa öfverträffa alla utskänkningsställen i verlden i afseende på osnygghet, dålig luft och eländig upppassning. Så t. ex. betraktar en äkta ölutskänkare en duk på ett åt gästerna framställt bord med samma blickar, som indianen en åt honom erbjuden svart frack eller en stjärkskjorta med »fadermördare». Att riktigt grundligt förakta en sådan lyx, som en duk på bordet i ölstugan, der emellertid München-bon merendels intager sin aftonmåltid, det är en af den äkta öldrickarens förnämsta pligter. Och i afseende på upppassningen, så hör det till det sällsynta, att ölstugans betjening, som vanligen utgöres af en enda person, gör bord och bänk rena efter bortgående gäster, utan detta tillkommer efterträdaren, som der vill slå sig ned.

München-bon utvecklar i detta fall en människovänlighet och ett öfverseende, som är rörande och förvånande; och om man tänker sig samma välvilja tillämpad i alla sociala förhållanden, så skulle derige-

nom snart skapas en mönsterstat, om ej till och med skyndsamligen framkallas det tusenåriga riket!

Följderna af öldrickeningen röna äfven ett så ädelt, fromt och rörande öfverseende i München, att intet annat ställe, i synnerhet ingen stad, dertill kan uppvisa något motstycke. Då öldrickeningen nu en gång för alla der anses tillhöra naturbehofven, då man, såsom redan blifvit antydt, *i hvad fall som helst* måste dricka öl, så är det nästan gifvet, att ingen der blifver tadlad för öfvermått i njutandet af maltets gulbruna must. Tvärtom tages alltid parti för en sådan mot en nyktrare, i fall en sådan, hvilket dock sällan inträffar, skulle tillåta sig ställa några förebråelser till den, som blifvit mer eller mindre redlös. »Trots mot ingen, skydd åt hvar och en, ingen till åtlöje, oförrätt åt ingen» — så är lagen i ölstugan.

Den gamla goda tiden med dess patriarkaliska anstrykning har intill våra dagar haft i allo sitt högqvarter i München, rättrogna öldrickenares paradiset. Men den är, tyvärr, nu stadd på reträtt äfven derifrån. År efter år reser en del deraf bort på jernvägarne, genom hvilka minst lika många nya idéer som nya personer föras till hufvudstationerna och tränga undan det gamla.

Men i *ett* är det nuvarande München likt det gamla, och det är i en allmän och osläcklig öltörst hos dess befolkning; äfven deri bibehåller det sitt gamla anseende, att man der fortfarande får »äkta baierskt», på hvars kraft tron ännu är allmän, trots v. Liebigs och andras påstående, att den icke förefinnes, något hvaråt en äkta bairare skrattar och tömmer krus på krus.

Till förklaring af denna allmänna öltörst anse vi oss slutligen skyldiga att fästa uppmärksamheten på en omständighet: Münchens vatten är så dåligt och odugligt, att det endast kan drickas i form af öl,

kokt och kryddadt! Detta förklarar mycket af München-bons egen-
domligheter, synnerligast hans ständiga öltörst, och innebär äfven en
viktig ursäkt för dess öfverdrifter.

Ölprofning i München.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Det här förlaget är specialiserat på utgivning av äldre texter om arkeologi, resor och biografier.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott«"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulla patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "En resa på Rhen år 1866"
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)